

ΕΤΟΣ Α'. - ΤΟΜΟΣ Α'. - ΤΕΥΧΟΣ Α'. & Β'.

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΡΙΣΤ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΣΤΙΛΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ -- ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤ -- ΒΟΥΛΗΣ 18

1928

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΗΣ

Ἡ λύσις τοῦ θρακικοῦ ζητήματος ἀπὸ τῆς ἀνακωχῆς τοῦ 1918 καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῶν διαπραγματεύσεων τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιών συνεδέθη ἀρρήκτως μετὰ τῆς λύσεως τοῦ ὅλου τουρκικοῦ προβλήματος καὶ διὰ τοῦ ζητήματος τῆς Κων/πόλεως καὶ τῶν στενῶν. Ἐφ' ὅσον ἐπυρ-τάνευεν ἡ γνώμη ὅτι ἀκανόνιστος τῆς Κων/πόλεως καὶ τῆς Θράκης θέσις καὶ ἡ διατήρησις ἰδίᾳ τῆς πρώτης ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν καθίστα ἐφήμερον τὴν εἰρήνην τῶν Βαλκανίων ζήτημα θρακικὸν μεμονωμένον δὲν ὑφίστατο, ἡ λύσις δὲ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκ Κων/πόλεως ἀπομακρύνσεως τοῦ Σουλτάνου συνεπήγετο τὴν παροχὴν εἰς τὴν Θράκην τῆς φυσικῆς αὐτῆς θέσεως, τῆς ἐνώσεώς της δηλ. μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ καὶ οὐδεὶς ἕτερος ἀπαιτητῆς ἠδύνατο νὰ ὑφίσταται τότε. Θρακικὸν ζήτημα ἀνεφύη ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἐξ Ἰνδιῶν μουσουλμανικῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ Κων/πόλεως τοῦ Σουλτάνου, ἀντιδράσεως, ἣτις ἐνεφάνισθη ὡς λίαν ἀπειλητικὴ διὰ τὴν Μ. Βρετανίαν, ἵνα ἐπηρεασθῇ αὐτὴ ἐκ τοῦ μουσουλμανικοῦ κινδύνου τῶν Ἰνδιῶν. Χάρις εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην προσῆλθον οἱ Τούρκοι πρὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου τῆς Διασκεψέως μετὰ θάρρους, ἥκιστα δικαιολογημένου ἐκ τῆς ἡττης τῶν καὶ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1919 ὑπέβαλον τὸ ὑπόμνημα αὐτῶν διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεστήριξαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Τουρκίαν ὅλων τῶν ἐδαφῶν αὐτῆς, διότι δῆθεν ὁ τουρκικὸς λαὸς δὲν ἦτο ὑπεύθυνος διὰ τὰ γενόμενα, οὐδένα εἶχε φανατισμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν, παρεσύρθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεώς του καὶ διότι ἐν τέλει ἡ διατήρησις τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ θρησκευτικὴν ἰσορροπίαν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦτο οὔτε τὰ ἐπιχειρήματα, ἀλλ' οὔτε τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ ἐδέχετο, πλὴν ὅμως καὶ ἦτο γνωστὸν ὅτι αἱ ἐν τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ σκέψεις τοῦ Συμβουλίου δὲν θὰ ἐπραγματοποιοῦντο, ὅτι δὲ θὰ διετηρεῖτο ἐν Κων/πόλει ὁ Σουλτάνος καὶ ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ διατηρηθῇ καὶ ἐν Θράκῃ ἡ καὶ ἐπὶ μέρους αὐτῆς. Ἀπόδειξις τούτου, ἐξ οὗ δικαιολογεῖται καὶ τὸ ἐπιδειχθὲν κατὰ τὴν ἐμφάνισιν πρὸ τοῦ Συμβουλίου τῶν πέντε θάρρους τῶν Τούρκων, αἱ ἐγτυπώσεις ὡς ἀπεκόμιζε τότε ἐκ Παρισίων ἡ τουρκικὴ ἀντιπροσωπεία ἐπὶ τῇ βάσει ἰδιαιτέρων της πληροφοριῶν καὶ αἰτίνας συνίσταντο μετὰξὺ ἄλλων εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Σουλτάνος θὰ διε-

τηρεῖτο ἐν Κων/πόλει καὶ Θράκη μέχρι Δαρδανελλίων, ἐνθα ἡ διοίκησις ἀπολύτως μεταρρυθμιζομένη ἐπὶ τὸ φιλελεύθερον θὰ παρέμενε τουρκικὴ καὶ ὅτι ἡ ἐντολὴ τῆς Ἀμερικῆς θὰ συνίστατο εἰς εἶδος ἐποπτείας, μὴ θιγούσης ποσῶς τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν. Ὅτι αἱ ἐντυπώσεις αὗται τῶν Τούρκων δὲν ἀπεῖχον πολὺ τῆς ἀληθείας, κατεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων. Πρέπει μάλιστα νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι εἰς ταύτας κυρίως ὀφείλεται ἡ προετοιμασθεῖσα ἔνοπλος τῶν Τούρκων ἀντίστασις, ἣς διεκηρύχθη ἀμέσως καὶ τὸ πρόγραμμα, καὶ ἣτις ἦτο πόδειξις πρὸς δημιουργίαν προσχήματος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐκαλύφθησαν ἀλληλοσυγκρουόμενα τῶν Δυνάμεων τῆς συνεννοήσεως συμφέροντα, πρὸς ἀνατροπὴν τῶν ἀρχικῶν περὶ Τουρκίας σχεδίων, ὑπὲρ ὧν κοινὴ ἐπεκράτει γνώμη ἐν τε τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀμερικῇ.

Πρὸ τῶν συνεδριάσεων δηλ. τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου ἐν Λονδίῳ, ὅπου συνεζητήθη τὸ Τουρκικὸν ζήτημα, ἐπίσημοι πληροφορίαι ἐκ Λονδίνου καὶ Παρισίων (Ἰανουάριος τοῦ 1920) μετέδιδον τὰς ἐπικρατούσας σκέψεις, αἵτινες κατ' αὐτὰς περιστρέφοντο εἰς τὴν τάσιν τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐδαφικῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα παραχωρήσεων ἐν Θράκῃ. Αἱ πληροφορίαι αὗται ἐβεβαιοῦντο καὶ ἐκ τῶν σχετικῶν δημοσιευμάτων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ τύπου, εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ ἐξ αὐτῶν δημιουργηθεῖσα ἐν Κων/πόλει ἀναστάσις, ἣτις ἐξέσπασεν εἰς διαμαρτυρίας ἐντόνους. Αἱ διαμαρτυρίαι αὗται οὐδόλως ἐπηρέασαν τὰς γνώμας τῆς Διασκέψεως, ἣτις μᾶλλον ἔτεινεν εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου ἐξασφαλίσεως τῶν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν ὑπολειφθησομένων χριστιανικῶν πληθυσμῶν. Μαρτυρεῖ δὲ περὶ τούτου τὸ ὑποβληθὲν τῷ 1920 ὑπόμνημα τοῦ κ. Μπάλφουρ, δι' οὗ προυιάθη ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν νὰ ἀναλάβῃ τὴν προστασίαν τῶν ἐν Τουρκίᾳ μειονοτήτων. Δὲν ἦτο δυνατὸν ἄλλως τε νὰ ἐπηρεάσωσιν αἱ διαμαρτυρίαι, ἐφ' ὅσον δύο ἰσχυροὶ παράγοντες τῆς Συνεννοήσεως, ἡ Γαλλία καὶ Ἰταλία, ἐνόμιζον ἴδιον συμφέρον νὰ περισώσωσι κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν Τουρκίαν. Ἐντεῦθεν καὶ αὕτη ἐνθαρρυνομένη ἐπεζήτησε κατὰ τὰς ἐν Σπᾶ συνεδρίας τῆς Διασκέψεως τὴν μεταβολὴν τῶν ὄρων τῆς συνθήκης τῆς συνταχθείσης ἐν Λονδίῳ, ἐπιμένουσα ὅπως διὰ λόγους στρατηγικῆς προφυλάξεως τῆς Κων/πόλεως, ὡς συνοριακὴ γραμμὴ ἐν Θράκῃ ὀρισθῇ ἡ γραμμὴ Αἴνου—Μηδείας.

Καὶ ἡ μὲν μεταβολὴ αὕτη δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ, οὕτω δὲ τὸ Θρακικὸν ζήτημα ἐφάνη ἐπιλυθὲν διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν. Ἡ λύσις ὅμως αὕτη ἔφερεν ἐν τῇ γενέσει τῆς τὴν δημιουργίαν ἀκριβῶς τοῦ ζητήματος τούτου. Χωρισθὲν ἐκ τῆς Κων/πόλεως ἠκολούθησε τὴν φυσικὴν του πορείαν καὶ ἀπώλεσθη δι' ἡμᾶς μετὰ ταῦτα διὰ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, διότι ἡ ἀπώλειά του ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ γενέσει του.